

**Bank Olmayan Kredit Təşkilatı
“Embafinans” MMC**

31 dekabr 2017-ci il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	1
Mənfəət və ya Zərər və sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat	2
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	3
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	4

Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1 Giriş	5
2 Şirkətin Əməliyyat Mühiti	5
3 Əsas Uçot Siyasətləri	6
4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr.....	11
5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və onlara dair Şərhlərin Tətbiqi.....	12
6 Yeni Uçot Qaydaları.....	12
7 Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri	14
8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər.....	14
9 Əmlak, Avadanlıq və Qeyri-Maddi Aktivlər	18
10 Sair Aktivlər	18
11 Banklardan Alınmış Kreditlər	19
12 Tərəfdaşlara Ödənilməli Vəsaitlər.....	19
13 Nizamnamə Kapitalı.....	19
14 Sair Öhdəliklər	20
15 Faiz Gəlirləri və Xərcləri.....	20
16 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri.....	20
17 İnzibati və sair Əməliyyat Xərcləri.....	21
18 Mənfəət Vergisi.....	21
19 Dividendlər.....	22
20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi	22
21 Kapitalın İdarə Olunması	27
22 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər	27
23 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri	28
24 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi	29
25 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar.....	29
26 Hesabat Tarixindən Sonrakı Hadisələr	30

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“BOKT Embafinans” MMC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Rəy

Bizim rəyimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından “BOKT Embafinans” MMC-nin (“Şirkət”) 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Şirkətin maliyyə hesabatları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə tamamlanan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasətləri və digər izahedici məlumatlar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına qeydlər.

Rəy üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz rəyimizin “*Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti*” bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müstəqillik

Biz Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Şirkətdən asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının BMHS-ə uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də firıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Şirkəti ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair məlumatların açıqlanmasına və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizin daxil olduğu auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq auditin aparılması zamanı mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin həmişə aşkar olunacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Şirkətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətə gəldikdə, auditor rəyimizdə maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər Şirkətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

Pricewaterhouse Coopers Audit Azerbaijan LLC

31 may 2018-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

"BOKT Embafinans" MMC
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	170,848	100,646
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	15,516,813	15,102,199
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	9	5,622,550	5,975,263
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	18	151,083	179,010
Sair aktivlər	10	576,816	601,961
CƏMİ AKTİVLƏR		22,038,110	21,959,079
ÖHDƏLİKLƏR			
Banklardan alınmış kreditlər	11	7,310,733	8,215,342
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	12	107,697	238,541
Cari il üzrə mənfəət vergisi öhdəlikləri		43,107	207,014
Sair öhdəliklər	14	1,730,117	420,726
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		9,191,654	9,081,623
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	13	10,000,000	10,000,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		2,846,456	2,877,456
CƏMİ KAPİTAL		12,846,456	12,877,456
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		22,038,110	21,959,079

31 may 2018-ci il tarixində Rəhbərliyin adından təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Samir İsgəndərov
İdarə Heyətinin Sədri

Elnur Kazımov
Maliyyə Direktoru

“BOKT Embafinans” MMC**Mənfəət və ya Zərər və sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat**

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2017	2016
Faiz gəlirləri	15	4,380,527	4,692,960
Faiz xərcləri	15	(1,180,847)	(936,224)
Xalis faiz gəlirləri		3,199,680	3,756,736
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın bərpası	8	88,814	135,685
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın bərpasından sonra xalis faiz gəlirləri		3,288,494	3,892,421
Haqq və komissiya gəlirləri	16	742,757	571,921
Haqq və komissiya xərcləri	16	(179,413)	(192,019)
Aktivlərin bazar dərəcəsinə aşağı faizlə ilkin tanınması üzrə zərər		(71,818)	(38,544)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		(800)	(2,767)
Xalis əməliyyat gəliri		3,779,220	4,231,012
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	17	(3,072,362)	(2,898,859)
Vergidən əvvəlki mənfəət		706,858	1,332,153
Mənfəət vergisi xerci	18	(137,858)	(254,701)
İl üzrə mənfəət		569,000	1,077,452
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		569,000	1,077,452

“BOKT Embafinans” MMC
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Nizamnamə	Bölüşdürülməmiş	Cəmi
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	10,000,000	1,800,004	11,800,004
II üzrə mənfəət	-	1,077,452	1,077,452
2016-cı il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	1,077,452	1,077,452
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	10,000,000	2,877,456	12,877,456
II üzrə mənfəət	-	569,000	569,000
2017-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	569,000	569,000
Ödənilmiş dividendlər	-	(600,000)	(600,000)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	10,000,000	2,846,456	12,846,456

“BOKT Embafinans” MMC
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizlər		3,459,392	3,637,550
Ödənilmiş faizlər		(1,194,561)	(915,784)
Alınmış haqq və komissiyalar		90,053	82,775
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(179,413)	(192,019)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri		(2,719,611)	(2,416,324)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(180,000)	(20,000)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti		(724,140)	176,198
<i>Xalis (artım)/azalma:</i>			
- müştərilərə verilmiş kreditlərdə		(513,644)	1,386,847
- sair aktivlərdə		49,660	343,666
<i>Xalis azalma/(artım):</i>			
- sair öhdəliklərdə		2,334,824	311,927
- tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlərdə		446,846	(2,398,236)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		1,593,546	(179,598)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması		(21,608)	(525,940)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(21,608)	(525,940)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Banklardan alınmış kreditlər üzrə gəlirlər		3,831,000	5,300,000
Banklardan alınmış kreditlərin qaytarılması		(4,731,936)	(4,609,914)
Ödənilmiş dividendlər		(600,000)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		(1,500,936)	690,086
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri			
		(800)	(2,768)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis		70,202	(18,220)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		100,646	118,866
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		170,848	100,646

1 Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq “BOKT Embafinans” MMC (“Şirkət”) üçün hazırlanmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Şirkətin səhmdarları haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

Səhmdarlar	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
Cənab Elşad Abbasov İnşalla oğlu	60%	60%
Cənab Məşhur Məmmədov Şahbaz oğlu	40%	40%
Cəmi	100%	100%

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Şirkətin son nəzarətedici tərəfi cənab Elşad Abbasovdur.

Şirkətin əsas fəaliyyəti. “Embafinans” MMC (“Şirkət”) 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmiş Bank olmayan Kredit Təşkilatıdır. Şirkət Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən verilmiş BKT-10 sayılı xüsusi lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən tənzimlənir. Şirkət əsasən fiziki şəxslərə öz əlaqəli tərəfi olan “Embawood” MMC-dən mebel və digər məişət avadanlıqları almaq üçün kreditlər verir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə belə kreditlər müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 87%-ni (31 dekabr 2016: 95%) təşkil etmişdir. Bu lisenziya Şirkətə təminat şəklində nağd depozitlər və belə depozitlər formasında təminatlar əldə etmək hüququ vermir.

Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı. Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir:

15 B.Bağirova küçəsi, AZ1065

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda Azərbaycan manatı ilə (“AZN”) təqdim edilir.

2 Şirkətin Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək inkişafı və sabitliyi hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Neft qiymətlərindəki azalmanın nəticəsi olaraq 2015-ci ildə milli valyutanın əsas xarici valyutalara qarşı devalvasiyasından sonra əməliyyat mühiti son dərəcə qeyri-müəyyən qalmışdır.

Hökumət uzunmüddətli iqtisadi sabitliyi və dayanıqlığı təmin etmək üçün islahatları sürətləndirmişdir. Belə ki, 2017-ci il ərzində hökumət sərt pul siyasətini davam etdirmiş və Azərbaycan manatının mövqeyinin sabitləşdirilməsinə yönəldilmiş xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır.

2018-ci ilin yanvar ayında “Standard & Poor’s” reyting agentliyi Azərbaycanın suveren kredit reytingini mənfi proqnozdan sabitə dəyişərək “BB+” səviyyəsində saxlayıb. Eyni zamanda agentlik Azərbaycanın uzunmüddətli suveren kredit reytingini xarici və milli valyutada “BB+/B” səviyyəsində təsdiqləyib. Agentlik Azərbaycanın iqtisadi artımının orta səviyyədə bərpa olunacağını, lakin hələ də neft sənayesi tendensiyalarından və dövlət investisiyalarından asılı olacağını proqnozlaşdırır.

Şirkətin rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqçılıq tədbirlər görür. Buna baxmayaraq, mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsirini qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

3 Əsas Uçot Siyasətləri

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınan maliyyə alətləri istisna olmaqla, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir (5-ci Qeydə baxın).

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərle qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqələrin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Fəal bazarda alınıb-satılmayan maliyyə törəmə alətləri və ya digər maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə portfel mövcud bazar şəraitində qiymətləndirmə tarixinə bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən müəyyən riskin qəbul edilməsi üçün xalis uzun mövqenin (yəni, aktivin) satılması və ya müəyyən riskin qəbul edilməsi üçün xalis qısa mövqenin (yəni, öhdəliyin) ötürülməsi məqsədilə əldə edilə biləcək qiymət əsasında maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Bu, dövrü olaraq ədalətli dəyerdə qeydə alınan aktivlərə o şərtlə tətbiq edilir ki, Şirkət (a) müəssisənin risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyasına uyğun olaraq məruz qaldığı müəyyən bazar riski (və ya risklərinə) və ya müəyyən kontragentin kredit riskinə əsasən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunu idarə edir; (b) həmin prinsipə əsasən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupu haqqında məlumatı müəssisənin baş rəhbərliyinə təqdim edir; və (c) bazar riskləri, o cümlədən müəssisənin maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə əlaqədar məruz qaldığı müəyyən bazar riskinin (və ya risklərinin) müddəti əsasən eyni olur.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analogi əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərinə əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yeni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 23-cü Qeydə baxın.

İlkin dəyər alış tarixinə aktiv almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və *əməliyyat xərclərini* ehtiva edir. İlkin dəyərle qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alış, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

3 Əsas Uçot Siyasətləri (davamı)

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyersizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə göstərilən ticarət qiymətli kağızları, derivativlər və sair maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri, dövlət və dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər istisna olmaqla, əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları (“müntəzəm” alış və satışlar), Şirkətin maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar Şirkətin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda qeydə alınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Şirkət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Şirkətin maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivin satış üzrə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudiyət qoyulmuş vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər. Müştərilərə verilmiş kreditlər müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərtlə Şirkət tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Şirkət yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilir.

Dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılırsa və yenidən baxılmış şərtlər əvvəlki şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənərsə, yeni aktiv ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır.

3 Əsas Uçot Siyasətləri (davamı)

Amortizasiya edilmiş dəyərle qeydə alınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Dəyərsizləşmə üzrə zərərler maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə ("zərər hadisəsi") nəticəsində yaranıqda və bu zərər hadisəsi maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitləri hərəketinin məbləğinə və vaxtına etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən təsir göstərdikdə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Şirkət əhəmiyyətli olub-olmamasından asılı olmayaraq, fərdi şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olmadığı qənaətinə gələrsə, həmin aktivi analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşməsinə məcmu şəkildə təhlil edir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərkən Şirkətin nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçməsi statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər-hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzleşməsi və bunun Şirkətin borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- borcalanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfə dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri kredit riski üzrə oxşar xüsusiyyətlərə görə qruplaşdırılır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə şərtlərinə əsasən borcalanların ödəmə qabiliyyətini təsdiqləyir ki, bu da belə aktivlərlə bağlı gələcək pul vəsaitlərinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəketi, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəketinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənilir.

Amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilən dəyərsizləşmiş maliyyə aktivi ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılarsa və ya bu şərtlər borcalanın və ya emitentin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişərsə, yeni aktiv ədalətli dəyərle tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəketinin cari dəyərinə (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərler istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərler ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivi üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəketinin cari dəyərinin hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəflər çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəketini əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə qaytarılır.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə, onlar aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin qaytarılması il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınır.

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərler çıxılmaqla ilkin dəyərdə uçota alınır.

3 Əsas Uçot Siyasətləri (davamı)

Kiçik həcmli təmir və xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərəre daxil edilir (sair əməliyyat gəlirləri və ya xərclərinin tərkibində).

Amortizasiya. Əmlak üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni aşağıda göstəriləndiyi kimi, əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Binalar	25 il
Kompüter və avadanlıqlar	5 il
Nəqliyyat vasitələri	5 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Şirkət tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Şirkət aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə, aktivin qalıq dəyəri sifirə bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Şirkətin qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olub əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (5-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Əməliyyat lizinqi. Şirkət lizinq obyektinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların lizinq verəndən Şirkətə ötürülməsini nəzərdə tutmayan lizinq müqaviləsi üzrə lizinq alan qismində çıxış etdiyi hallarda, ümumi lizinq ödənişləri lizinq müddəti ərzində düz xətt metoduna əsasən mənfəət və ya zərəre aid edilir.

Aktivlər əməliyyat lizinqinə verildikdə alınacaq lizinq ödənişləri lizinq müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

Banklardan alınmış kreditlər. Banklardan alınmış kreditlər rezident və qeyri-rezident banklardan, eləcə də digər maliyyə institutlarından müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlər daxildir. Banklardan alınmış kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxire salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Cari il üzrə mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

3 Əsas Uçot Siyasətləri (davamı)

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqələri. Şirkətin qeyri-müəyyən vergi mövqələri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik Şirkətin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında tanınır.

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Şirkət tərəfindən alınmış komissiya haqları, Şirkətin xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Şirkət kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar bərpa edilə bilən dəyərə qədər azaldılır və dəyersizləşməni müəyyən etmək üçün gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması zamanı istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirləri hesablanır.

Bütün digər komissiya gəlirləri və sair gəlirlər adətən tamamlanma dərəcəsiindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Şirkətin funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutasıdır. Şirkətin funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır.

Monetar aktiv və öhdəliklər ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Şirkətin funksional valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin ARMB-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Şirkətin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə (xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir.

Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərinə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

3 Əsas Uçot Siyasətləri (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə olunmuş xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7001 AZN (2016: 1 ABŞ dolları = 1.7707 AZN). İl üzrə ABŞ dolları ilə ifadə olunmuş gəlir və xərclərin çevrilməsində istifadə olunan orta rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7201 AZN (2016: 1 ABŞ dolları = 1.5973 AZN).

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktiv realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş məcburi sosial sığorta haqlarından başqa pensiya və analogi ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Şirkət növbəti maliyyə ili ərzində maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər üzrə dəyersizləşmə zərərliəri. Şirkət müntəzəm olaraq kredit portfeli üzrə dəyersizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Deyersizləşmə zərərinin il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Şirkət kredit portfelində fərdi kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Bu göstəricilərə Şirkətin borcalanların ödəniş statusunda və ya Şirkətin aktivləri üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfi dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analogi kredit riskinə və dəyersizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərliəri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərliəri arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Tanınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi. 22-ci Qeyddə göstəriləyi kimi, Şirkət müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. Şirkətin rəhbərliyi hesab edir ki, istifadə olunan seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edilməsi üçün məqsəduyğundur.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və onlara dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2017-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Şirkətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

- “Məlumatların açıqlanması” – BMS 7-yə dəyişikliklər (29 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Reallaşdırılmamış zərərər üzrə təxire salınmış vergi aktivlərinin tanınması – BMS 12-yə dəyişikliklər (19 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- 2014-2016-cı illərdə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsinə daxil olan BMHS 12-yə dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6 Yeni Uçot Qaydaları

1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Şirkət tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bezi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 “Maliyyə Alətləri” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlirsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətlən dirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilmir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətləndirilərkən nəzərə alınır.
- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətləndirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıqda, rəhbərlik ədalətli dəyərdeki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyərdeki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektivni sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.
- BMHS 9 dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərsizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütöv müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətlən dirilir. Bu modelə lizinq və debitor borcları üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Rəhbərlik 2018-ci ildə BMHS 9, o cümlədən müvafiq sistemlər, proseslər və nəzarət mexanizmlərinin tətbiqində Şirkətə köməklik göstərmək üçün beynəlxalq mütəxəssisləri cəlb etməyi nəzərdən keçirir. 2018-ci ilin iyun ayında Şirkət 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə aktiv və öhdəliklərinin təhlilini və həmin tarixdə mövcud olan faktlara və şəraitə əsasən yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına mümkün təsirinin qiymətləndirilməsini yekunlaşdıracağını planlaşdırır.

Yeni standartın kredit itkiləri üzrə ehtiyatlardakı artım daxil olmaqla, maliyyə alətləri və maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsinə təsir edəcəyi gözlənilir. Bu standart, həmçinin məlumatların açıqlanması ilə bağlı əlavə tələbləri və maliyyə hesabatlarının təqdimatında dəyişiklikləri nəzərdə tutur. Bu amillərin xüsusilə yeni standartın qəbul olunduğu ildə Şirkətin maliyyə alətləri haqqında açıqlamalarının xüsusiyyətini və həcmi dəyişdirəcəyi gözlənilir.

BMHS 15 “Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir” (28 may 2014-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitalaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir. Rəhbərlik bu standartda edilmiş dəyişikliklərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsirini gözləmir.

BMHS 16 “Lizinq” (13 yanvar 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2019-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standart lizinqin tanınması, qiymətləndirilməsi, təqdimatı və açıqlanması ilə bağlı prinsipləri müəyyən edir. Bütün lizinq müqavilələri icarənin başladığı tarixdən icarəyə götürənin aktivdən istifadə hüququ, eləcə də müvafiq dövrlər ərzində icarə ödənişləri həyata keçiriləndə halda maliyyələşdirmə əldə etməsinə gətirib çıxarır. Müvafiq olaraq, BMHS 16 lizinqin BMS 17-də nəzərdə tutulduğu kimi əməliyyat və ya fəaliyyət lizinqi kimi təsnifləşdirilməsini ləğv edir və bunun əvəzində icarəyə götürənlər üçün vahid uçot metodu təqdim edir. İcarəyə götürənlər aşağıdakıları tanımalıdır: (a) icarəyə verilən aktivin dəyərinin aşağı olduğu hallar istisna olmaqla, 12 aydan artıq müddəti olan bütün icarə müqavilələrindəki aktiv və öhdəlikləri və (b) mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda icarəyə verilmiş aktivlərin icarəyə verilmiş öhdəliklər üzrə faizlərdən ayrıca amortizasiyası. BMHS 16 mahiyyət etibarilə icarəyə verənin BMS 17-də nəzərdə tutulan uçot tələbini qüvvədə saxlayır. Müvafiq olaraq, icarəyə verən lizinq müqavilələrini əməliyyat və ya maliyyə lizinqi kimi təsnifləşdirməkdə və onları ayrıca uçota almaqda davam edir.

Qəbul edildikdən sonra aşağıdakı digər yeni uçot qaydalarının Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir:

- Investor tərəfindən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi - BMHS 10 və BMS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü ildə dərc olunub və BMUSŞ tərəfindən müəyyən ediləcək tarixdə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- “Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir”, BMHS 15-ə dəyişikliklər (12 aprel 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Səhm əsasında ödənişlər, BMHS 2-yə dəyişikliklər (20 iyun 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Sığorta Müqavilələri, BMHS 4-ə dəyişikliklər (12 sentyabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- Investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən köçürmələr, BMS 40-a dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

- 2014-2016-cı illər üzrə BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi – BMHS 1 və BMS 28-ə dəyişikliklər (8 dekabr 2016-cı ildə dərc olunub və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərhlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözənilmir.

7 Pul Vəsaitləri və onların Ekvivalentləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
Kassa	11,937	11,454
Tələb edilənədək bank qalıqları	158,911	89,192
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	170,848	100,646

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə kassa çıxılmaqla, Şirkətin bütün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri rezident banklarda yerləşdirilmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə “Standard & Poor’s” reyting agentliyinin reytinglərinə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2017
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>	
BB-	136,550
B+	16,692
CCC+	169
Reytingə banklarda	5,500
Kassa çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	158,911

31 dekabr 2016-cı il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2016
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>	
BB+	46,347
BB-	42,775
B+	70
Kassa çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	89,192

31 dekabr 2017-ci il tarixinə “Standard & Poor’s” beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycan Respublikasının reytingini BB+ (2016 : BB+) səviyyəsində təsdiqləyib.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin coğrafi, valyuta, eləcə də ödəmə müddətləri və faiz dərəcələri üzrə təhlili 20-ci Qeyddə göstərilir.

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
İstehlak kreditləri	15,861,714	15,722,346
Korporativ kreditlər	509,179	330,000
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(854,080)	(950,147)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	15,516,813	15,102,199

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər (davamı)

2017-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəketi aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2017-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	950,147	-	950,147
II ərzində ehtiyatın bərpası	(88,814)	-	(88,814)
Silinmiş kreditlər	(7,253)	-	(7,253)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	854,080	-	854,080

2016-cı il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəketi aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2016-cı il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	1,111,638	-	1,111,638
II ərzində ehtiyatın bərpası	(135,685)	-	(135,685)
Silinmiş kreditlər	(25,806)	-	(25,806)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	950,147	-	950,147

31 dekabr 2017-ci il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	44,219	150,000	194,219
Girovla təmin edilmiş kreditlər:			
- daşınan əmlak	14,798,209	-	14,798,209
- zəmanət	165,206	233,389	398,595
- qeyri-yaşayış sahəsi	-	125,790	125,790
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	15,007,634	509,179	15,516,813

31 dekabr 2016-cı il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
Təminatlı kreditlər	53,145	-	53,145
Girovla təmin edilmiş kreditlər:			
- daşınan əmlak	14,520,046	-	14,520,046
- zəmanət	199,008	330,000	529,008
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	14,772,199	330,000	15,102,199

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	14,694,320	-	14,694,320
Orta həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	509,179	509,179
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	14,694,320	509,179	15,203,499
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- vaxtı 30 gündən az keçmiş	266,590	-	266,590
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	266,590	-	266,590
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)</i>			
- vaxtı 30-90 gün keçmiş	20,009	-	20,009
- vaxtı 91-180 gün keçmiş	16,580	-	16,580
- vaxtı 181-360 gün keçmiş	38,545	-	38,545
- vaxtı 360 gündən artıq keçmiş	825,670	-	825,670
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər	900,804	-	900,804
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(854,080)	-	(854,080)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	15,007,634	509,179	15,516,813

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	İstehlak kreditləri	Korporativ kreditlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>			
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	14,304,794	-	14,304,794
Orta həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	330,000	330,000
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	14,304,794	330,000	14,634,794
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>			
- vaxtı 30 gündən az keçmiş	323,871	-	323,871
- vaxtı 30-90 gün keçmiş	768	-	768
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	324,639	-	324,639
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)</i>			
- vaxtı 30-90 gün keçmiş	34,715	-	34,715
- vaxtı 91-180 gün keçmiş	42,809	-	42,809
- vaxtı 181-360 gün keçmiş	168,240	-	168,240
- vaxtı 360 gündən artıq keçmiş	847,149	-	847,149
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər	1,092,913	-	1,092,913
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(950,147)	-	(950,147)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	14,772,199	330,000	15,102,199

8 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər (davamı)

Şirkət BMS 39, Maliyyə Aletləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi Standartında nəzərdə tutulan portfel üzrə ehtiyatın yaradılması metodologiyasını tətbiq etmiş və baş vermiş, lakin hesabat dövrünün sonuna heç bir fərdi kredit üzrə spesifik olaraq müəyyən edilməmiş dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat yaratmışdır. Şirkətin siyasəti kreditin dəyersizləşməsinə dair spesifik olaraq obyektiv dəlil müəyyən edilməyə qədər hər bir krediti "vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş" kateqoriyasına təsnifləməkdir. Bu siyasət və portfelin dəyersizləşməsi metodologiyasının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq dəyersizləşmə üzrə ehtiyat fərdi şəkildə dəyersizləşmiş kreditlərin ümumi məbləğindən artıq olmuşdur. Kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat kollektiv və fərdi kreditlər üçün yaradılmışdır.

Kreditin dəyersizləşməsinə müəyyən edərək Şirkətin nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtının keçməsi statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyersizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş kreditlərə əsasən təminatlı kreditlər daxildir. Təminatın ədalətli dəyəri gecikdirilmiş faiz ödənişləri və əsas məbləğin ödənilməsinə kifayət edir. Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş kimi göstərilən məbləğlər kreditin yalnız ayrı-ayrı ödənişlərinin vaxtı keçmiş məbləğini deyil, bu cür kreditlərin bütöv qalığını əks etdirir.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərinə bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər ("dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər") və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər ("kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər").

31 dekabr 2017-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
İstehlak kreditləri	1,220,528	2,090,858	13,787,107	7,692,072
Korporativ kreditlər	125,790	550,000	383,389	66,000

31 dekabr 2016-cı il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
İstehlak kreditləri	13,495,558	27,380,779	1,276,641	1,053,182
Korporativ kreditlər	-	-	330,000	-

Müştərilərə verilmiş kreditlərin hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 23-cü Qeydə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlərin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 20-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat Qeyd 25-də açıqlanır.

"BOKT Embafinans" MMC**31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər****9 Əmlak, Avadanlıq və Qeyri-Maddi Aktivlər**

	Binalar	Kompüter və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>					
1 yanvar 2016-cı il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	34,699	33,920	3,225	6,571,844
Yığılmış amortizasiya	(749,024)	(12,800)	(23,544)	(841)	(786,209)
1 yanvar 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	5,750,976	21,899	10,376	2,384	5,785,635
Əlavələr	-	500,237	-	25,703	525,940
Silinmələr	-	(2,337)	-	-	(2,337)
Amortizasiya xərci	(260,712)	(66,056)	(5,615)	(1,786)	(334,169)
Silinmiş aktivlər üzrə yığılmış amortizasiya	-	194	-	-	194
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	5,490,264	453,937	4,761	26,301	5,975,263
1 yanvar 2017-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	532,599	33,920	28,928	7,095,447
Yığılmış amortizasiya	(1,009,736)	(78,662)	(29,159)	(2,627)	(1,120,184)
1 yanvar 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	5,490,264	453,937	4,761	26,301	5,975,263
Əlavələr	-	21,574	-	2,504	24,078
Amortizasiya xərci	(260,000)	(108,208)	(5,585)	(2,998)	(376,791)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	5,230,264	367,303	(824)	25,807	5,622,550
31 dekabr 2017-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	554,173	33,920	31,432	7,119,525
Yığılmış amortizasiya	(1,269,736)	(186,870)	(34,744)	(5,625)	(1,496,975)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	5,230,264	367,303	(824)	25,807	5,622,550

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə qeyri-maddi aktivlər əsasən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün istifadə olunan proqram təminatı üzrə lisenziyadan və modullardan ibarətdir.

10 Sair Aktivlər

	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>		
Ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər	485,865	454,073
Digər	29,657	110,634
Cəmi maliyyə aktivləri	515,522	564,707
Təxirə salınmış xərclər	61,294	37,254
Cəmi sair aktivlər	576,816	601,961

Ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər müştərilərin ödənişləri üzrə hesablaşma-kassa xidmətləri göstərən müəssisələrdən alınacaq yolda olan pul vəsaitlərini əks etdirir.

“BOKT Embafinans” MMC**31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər****11 Banklardan Alınmış Kreditlər**

	Ödəniş tarixi	Nominal faiz dərəcəsi %	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Paşa Bank ASC	20 noyabr 2017	19%	-	1,195,800
Paşa Bank ASC	22 may 2018	12%	516,868	1,519,500
Paşa Bank ASC	13 sentyabr 2018	12%	1,001,466	2,012,000
Paşa Bank ASC	16 sentyabr 2019	19%	1,576,657	-
Kapital Bank ASC	27 dekabr 2019	19%	2,536,435	3,488,042
Kapital Bank ASC	30 iyun 2018	19%	1,123,146	-
Kapital Bank ASC	15 dekabr 2019	19%	556,161	-
Cəmi banklardan alınmış kreditlər			7,310,733	8,215,342

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə yuxarıdakı cədvəldə göstərilən kreditlər üzrə qalıqlar əsas borc məbləği və hesablanmış faizlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə hesablanmış faizlər 39,858 AZN (2016: 44,008 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixində başa çatan illər üzrə banklardan alınmış kreditlər üzrə faiz dərəcələri bazar faiz dərəcələrinə uyğun olmuşdur. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə banklardan alınmış kreditlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Şirkət ilə “Kapital Bank” ASC arasında imzalanmış 27 dekabr 2016-cı il tarixli kredit müqaviləsində nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə əsasən Şirkət monitorinq tarixindən əvvəlki üç ay ərzində orta satış səviyyəsini 1,400 min AZN-ə çatdırmalıdır. 2017-ci ildə aparılmış monitorinqdən əvvəlki ilk üç ay ərzində Şirkətin orta satış səviyyəsi 1,290 min AZN təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, cari bazar mühitində kredit portfelinin keyfiyyətinə xüsusi diqqət yetirilməli və kreditlərin verilməsi ilə bağlı qərarlara düzgün yanaşma tətbiq edərək yığım səviyyəsi saxlanılmalı/artırılmalıdır.

“Kapital Bank” ASC-nin müqavilə əsasında növbəti üç ay ərzində aylıq əsas borc məbləğinin ikiqat ödənişini tələb etmək hüququna baxmayaraq, “Kapital Bank” ASC sağlam portfel və yığım səviyyəsinin təmin edilməsi istiqamətində rəhbərliyi dəstəkləmişdir. Bundan əlavə, 2017-ci ildə aparılmış növbəti monitorinqlər zamanı “Kapital Bank” ASC Şirkətdə xüsusi maliyyə şərtlərinin pozuntusu ilə qarşılaşmamışdır. Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqləndiyi tarixədək kreditin ödənilməsinə tələb etməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə həmin xüsusi maliyyə şərtlərinin pozulması Şirkətə mənfi təsir göstərməmişdir.

Banklardan alınmış kreditlərin coğrafi, valyuta, eləcə də ödəmə müddəti və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 20-ci Qeyddə göstərilir.

12 Tərəfdaşlara Ödənilməli Vəsaitlər

	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>		
“Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	34,497	158,456
Diger tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	73,200	80,085
Cəmi tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	107,697	238,541

13 Nizamnamə Kapitalı

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Şirkətin təsdiq edilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri 500 AZN olan 20,000 ədəd adi səhmdən ibarət olmuşdur. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə buraxılmış, lakin ödənilməmiş səhmlər olmamışdır.

"BOKT Embafinans" MMC**31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər****14 Sair Öhdəliklər**

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
İşçilərə ödənilməli vəsaitlər	124,667	126,784
Digər	23,493	34,646
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	148,160	161,430
Təxirə salınmış faiz gəlirləri	1,527,542	88,083
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	14,562	105,896
Digər	39,853	65,317
Cəmi sair öhdəliklər	1,730,117	420,726

15 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,380,527	4,692,960
Cəmi faiz gəlirləri	4,380,527	4,692,960
Faiz xərcləri		
Banklardan alınmış kreditlər	1,180,847	877,832
Digər	-	58,392
Cəmi faiz xərcləri	1,180,847	936,224
Xalis faiz gəlirləri	3,199,680	3,756,736

Dəyersizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri 184,212 AZN (2016: 163,519 AZN) təşkil etmişdir.

16 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Haqq və komissiya gəlirləri		
<i>Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə əks etdirilməyən maliyyə alətləri üzrə haqq və komissiya gəlirləri:</i>		
- Kredit əməliyyatları üzrə haqq və komissiya gəlirləri	582,451	473,017
- Digər	160,306	98,904
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	742,757	571,921
Haqq və komissiya xərcləri		
<i>Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə əks etdirilməyən maliyyə alətləri üzrə haqq və komissiya xərcləri</i>		
- Ödəmə məntəqlərindəki əməliyyatlar	140,924	154,269
- Digər	38,489	37,750
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	179,413	192,019
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	563,344	379,902

17 İnzibati və sair Əməliyyat Xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2017	2016
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər		2,122,041	1,937,729
Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərcləri		376,791	333,282
Təmir və istismar xərcləri		104,449	133,970
Agentlik xərcləri		178,105	195,582
Mənfəət vergisindən başqa vergilər		66,244	78,409
İcarə xərcləri		24,000	24,000
Peşəkar xidmət haqları		46,840	11,909
Rəbitə xərcləri		48,190	60,716
Digər xərclər		105,702	123,262
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri		3,072,362	2,898,859

İşçi heyəti ilə bağlı xərclərə 382,938 AZN (2016: 349,426 AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

18 Mənfəət Vergisi

(a) Mənfəət vergisi xərcinin/(faydasının) komponentləri

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Cari il üzrə vergilər	109,931	206,910
Təxirə salınmış vergilər	27,927	47,791
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	137,858	254,701

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzleşməsi

2017 və 2016-cı illər ərzində Şirkətə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzleşməsi aşağıda göstərilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
Vergidən əvvəlki mənfəət	706,858	1,332,153
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	141,372	266,431
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin vergi effekti:		
- Digər	(6,384)	(16,993)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	2,870	5,263
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	137,858	254,701

(c) Müvəqqəti fərqlərin növləri üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

BMHS və Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2016: 20%) dərəcəsinə qeydə alınır.

18 Mənfəət Vergisi (davamı)

	1 yanvar 2017	Mənfəət və ya zərəre gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2017
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>			
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	237,927	(47,217)	190,710
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(66,441)	(17,191)	(83,632)
Digər öhdəliklər	7,524	36,481	44,005
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	179,010	27,927	151,083

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üçün müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2016	Mənfəət və ya zərəre gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2016
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>			
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	277,279	(39,352)	237,927
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(31,144)	(35,297)	(66,441)
Digər öhdəliklər	(19,334)	26,858	7,524
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	226,801	(47,791)	179,010

19 Dividendlər

	2017 Adi səhmlər
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	
1 yanvar 2017-ci il tarixinə ödənilməli dividendlər	-
II ərzində elan edilmiş dividendlər	600,000
II ərzində ödənilmiş dividendlər	(600,000)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə ödənilməli dividendlər	-

2016-cı il ərzində dividend elan olunmamış və ödənilməmişdir. Bütün dividendlər Azərbaycan manatı ilə elan edilir və ödənilir.

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Risqlərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparən bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Şirkət kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Şirkətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Müştəri münasibətləri üzrə müvafiq kredit mütəxəssisləri tərəfindən yaradılmış kredit ərizələri kredit limitinin təsdiqlənməsi üçün müvafiq kredit komitəsinə təqdim edilir. Kredit riski həmçinin hüquqi və fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur.

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Fiziki şəxslər olan borcalanlar üzrə qiymətləndirmə metodologiyası təhsil, fəaliyyət sahəsi, iş yeri, kredit tarixçəsi, xalis aylıq gəlir kimi meyarlar əsasında heyata keçirilir. Əldə edilmiş məlumatlara əsasən müştərinin ərizəsi ya təsdiqlənir ya da imtina edilir.

Əsas kredit risklərinin idarə edilməsi metodları Şirkətin qəbul etdiyi Kredit Siyasətində qeyd olunur. Bu, əvvəlcədən müəyyən edilmiş meyarlara əsasən (sahə, müddət, əlaqəli tərəflər, region və.s) limitlərin təyin edilməsi və kredit portfelinin diversifikasiyasını əhatə edir. Kreditlər, həmçinin başlanğıcda və müddətin sonuna qədər "ən yaxşı praktika reytingi" və "qiymətləndirmə sistemləri" əsasında təyin edilmiş risk dərəcələrinə görə təsnifləşdirilir. Bu vasitələr həmçinin potensial itkilər üçün münasib ehtiyatların yaradılmasında da istifadə ediləcək. Kredit əməliyyatları ilə bağlı Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən tətbiq edilən bütün məhdudiyət və normativlər Şirkətin Kredit Siyasətində nəzərə alınır.

Şirkət məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan, eləcə də coğrafi və ya fəaliyyət seqmentləri üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir.

Şirkətin kredit departamenti kredit qalıqlarının ödəmə müddətləri üzrə təhlil aparır və vaxtı keçmiş kreditlərə hər ay xüsusi nəzarət edir. Bununla əlaqədar olaraq, rəhbərlik kreditlərin ödəmə müddətləri və kredit riski haqqında məlumatları təqdim edir.

Bazar riski. Bazar riski Şirkətin gəlir və ya kapitalının və ya onun fəaliyyət məqsədlərini yerinə yetirə bilmə qabiliyyətinin bazar faiz dərəcələrinin və ya qiymətlərinin səviyyəsinin dəyişməsi və ya onların dəyişkənliyi nəticəsində mənfi təsirə məruz qalmasıdır. Bazar riskinə Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhmlərin məzənnəsi aiddir. Şirkətin riskləri ölçmə metodlarında və ya məruz qaldığı risklərdə, yaxud bu risklərin idarə edilmə və ölçülmə qaydasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Şirkətin əməliyyatları "Embawood" MMC-nin bazar mövqeyi və satışları ilə sıx əlaqəlidir. Şirkətin kredit portfelinin böyük hissəsi "Embawood" MMC-nin istehsal etdiyi mebellərin satışı üçün verilmiş kreditlərdən ibarətdir. Şirkət "Embawood" MMC-nin fəaliyyətindən asılı olaraq bazar riskinə məruz qalır. Bu riski idarə etmək üçün rəhbərlik mütəmadi olaraq "Embawood" MMC-nin maliyyə hesabatlarını qiymətləndirir və satış məntəqələrinin bazar mövqeyini nəzərdən keçirir. Bundan əlavə, Şirkət kredit portfelinin diversifikasiyasını əsas prioritet hesab edir. 2017-ci ildə Şirkət ayrı-ayrı tərəfdaşlarla yeni müqavilələr bağlamaqla kredit portfelinin diversifikasiyasına başlamışdır.

Xarici valyuta riski. Şirkət xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Rəhbərlik hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonunda, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Şirkət spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı törəmə alətlərlə əməliyyat aparmır. Belə maliyyə alətləri Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

Hesabat dövrünün sonuna Şirkətin məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2017			31 dekabr 2016		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	16,201,865	(7,566,590)	8,635,275	15,766,512	(8,791,479)	6,975,033
ABŞ dolları	628	-	628	577	-	577
Avro	690	-	690	463	-	463
Cəmi	16,203,183	(7,566,590)	8,636,593	15,767,552	(8,791,479)	6,976,073

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfi və ya zərər, eləcə də kapitala təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2017	31 dekabr 2016
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir
ABŞ dollarının 20% möhkəmlənməsi (2016: 20% möhkəmlənməsi)	126	115
ABŞ dollarının 20% zəifləməsi (2016: 20% zəifləməsi)	(126)	(115)
Avronun 20% möhkəmlənməsi (2016: 20% möhkəmlənməsi)	138	93
Avronun 20% zəifləməsi (2016: 20% zəifləməsi)	(138)	(93)
Cəmi	-	-

Valyuta məzənnələrindəki belə dəyişikliklərin Şirkətin mənfəət və ya zərərinə təsirindən başqa, kapitala hər hansı təsiri yoxdur. Yuxarıda qeyd edilən risklər yalnız Şirkətin funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Şirkət həssaslıq təhlili apararkən aşağıdakı mülahizələri irəli sürür:

- Həssaslıq təhlili Şirkətin bu məlumatları növbəti dəfə təqdim edəcəyi dövrə qədər olan müddət ərzində baş verə biləcək bütün dəyişiklikləri əks etdirir. Məlumatların növbəti təqdim olunma dövrü adətən növbəti illik hesabat dövrü ilə üst-üstə düşür.
- Şirkət bütün mümkün dəyişikliklərin deyil, yalnız müvafiq risk dəyişəninin mümkün ola biləcək limitləri çərçivəsindəki dəyişikliklərin təsirini açıqlayır.

Faiz dərəcəsi riski. Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil aşağıda göstərilir. Cədvəldə Şirkətin cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə müddətlərinə görə (bu tarixlərdən hansı daha tez baş verərsə) təsnifləşdirilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Faizsiz	Cəmi
31 dekabr 2017						
Cəmi maliyyə aktivləri	2,077,756	3,766,382	9,077,689	594,986	686,370	16,203,183
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(557,194)	(1,133,067)	(3,176,686)	(2,443,786)	(255,857)	(7,566,590)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	1,520,562	2,633,315	5,901,003	(1,848,800)	430,513	8,636,593
31 dekabr 2016						
Cəmi maliyyə aktivləri	1,777,531	3,130,451	8,436,695	1,757,522	665,353	15,767,552
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(356,396)	(695,437)	(3,242,054)	(3,921,455)	(399,971)	(8,615,313)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	1,421,135	2,435,014	5,194,641	(2,163,933)	265,382	7,152,239

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Şirkət maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Şirkətin əsas idarəedici rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

İllik % dərəcəsi	2017	2016
	AZN	AZN
Aktivlər		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	32-34%	29-32%
Öhdəliklər		
Banklardan alınmış kreditlər	12-19%	12-19%
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	-	-

Bütün digər maliyyə aktiv və öhdəlikləri üçün faiz hesablanmır.

Coğrafi risk konsentrasiyası. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Şirkətin kredit fəaliyyəti yalnız Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirilmişdir. Şirkətin bütün maliyyə aktiv və öhdəlikləri tam olaraq (100%) Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşmişdir ki, bu da bir bölgə üzrə əhəmiyyətli coğrafi konsentrasiyanı göstərir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən yerinə yetirilməsində Şirkətin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Şirkətin Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik riskini idarə etmək məqsədilə Şirkət aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Şirkətin likvidlik siyasəti aşağıdakıları özündə əks etdirir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Şirkətin strateji məqsədlərinə uyğun olan maliyyələşdirmə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və bununla, Şirkətin yerli və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının müəyyən vaxt çərçivəsində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması; və
- Müəyyən vaxt çərçivəsində aktiv və öhdəlik strukturunun davamlı monitorinqinin aparılması.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə öhdəlikləri müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlərə müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti daxildir. Belə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir, belə ki, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

“BOKT Embafinans” MMC

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>					
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	170,848	-	-	-	170,848
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,188,566	3,771,594	9,781,685	649,968	16,391,813
Digər maliyyə aktivləri	515,522	-	-	-	515,522
Cəmi	2,874,936	3,771,594	9,781,685	649,968	17,078,183
Öhdəliklər					
Banklardan alınmış kreditlər	(666,329)	(1,324,115)	(3,709,560)	(2,683,858)	(8,383,862)
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(107,697)	-	-	-	(107,697)
Digər maliyyə öhdəlikləri	(148,160)	-	-	-	(148,160)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(922,186)	(1,324,115)	(3,709,560)	(2,683,858)	(8,639,719)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	1,952,750	2,447,479	6,072,125	(2,033,890)	8,438,464

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>					
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	100,646	-	-	-	100,646
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,053,306	3,394,287	9,993,792	1,963,380	17,404,765
Digər maliyyə aktivləri	564,707	-	-	-	564,707
Cəmi	2,718,659	3,394,287	9,993,792	1,963,380	18,070,118
Öhdəliklər					
Banklardan alınmış kreditlər	(465,812)	(900,941)	(4,054,234)	(4,515,595)	(9,936,582)
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(238,541)	-	-	-	(238,541)
Digər maliyyə öhdəlikləri	(161,430)	-	-	-	(161,430)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(865,783)	(900,941)	(4,054,234)	(4,515,595)	(10,336,553)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	1,852,876	2,493,346	5,939,558	(2,552,215)	7,733,565

20 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Şirkət likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlildən istifadə etmir. Bunun əvəzində, Şirkət aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>					
31 dekabr 2017					
Maliyyə aktivləri	2,764,126	3,766,772	9,077,778	594,415	16,203,091
Maliyyə öhdəlikləri	(813,051)	(1,133,067)	(3,176,686)	(2,443,786)	(7,566,590)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	1,951,075	2,633,705	5,901,092	(1,849,371)	8,636,501
31 dekabr 2016					
Maliyyə aktivləri	2,442,884	3,130,451	8,436,695	1,757,522	15,767,552
Maliyyə öhdəlikləri	(932,533)	(695,437)	(3,242,054)	(3,921,455)	(8,791,479)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	1,510,351	2,435,014	5,194,641	(2,163,933)	6,976,073

Rəhbərliyin fikrincə aktiv və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Şirkətin likvidlik riskinin idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, maliyyə təşkilatlarında bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərle əvəz edilməsi imkanı, Şirkətin likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə mezzənlərinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilmələr, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda mövcud maliyyə resurslarından istifadə likvidlik risklərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır.

21 Kapitalın İdarə Olunması

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd Şirkətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini və kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixinə Şirkət banklardan alınmış kreditlər ilə bağlı xüsusi maliyyə şərtlərində nəzərdə tutulan kapitalın adekvatlığı tələblərinə riayət etmişdir.

22 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Şirkətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Şirkətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər.

22 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər (davamı)

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyənləşdirərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Şirkətə qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunması. Şirkət əsasən borc vəsaitləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət etmək məcburiyyətindədir. Belə xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət edilməməsi Şirkət üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borclar ilə əlaqədar xərclərin artmasına və mövcud kreditlərin qaytarılması müddətinin dəyişməsinə gətirib çıxara bilər.

23 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

BMHS-ə əsasən ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirildiyi zaman aktivin satılması üçün alınacaq və öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək dəyərdir.

Dövri olaraq ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün Şirkət aşağıdakı üsul və ehtimallardan istifadə etmişdir:

Ödəniş müddəti üç ay olan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ödəmə müddətinin nisbətən qısa olması ilə əlaqədar olaraq təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir. Digərləri üçün ədalətli dəyər ilin sonuna müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış təxmini gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri kimi və Şirkətin və ya qarşı tərəfin kredit riskinə düzəlişlər etməklə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər – hesablama müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək nəzərdə tutulan ödəmə müddəti ərzində fərdi kreditlər üzrə planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini diskontlaşdırmaqla aparılmışdır.

Banklardan alınmış kreditlər – hesablama müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək nəzərdə tutulan ödəmə müddəti ərzində fərdi kreditlər üzrə planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini diskontlaşdırmaqla aparılmışdır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə aktiv və öhdəliklərinin təxmini ədalətli dəyəri əks etdirilir.

	31 dekabr 2017		31 dekabr 2016	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər (Səviyyə 2)	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər (Səviyyə 2)
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Maliyyə aktivləri:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	170,848	170,848	100,646	100,646
Müştərilərə verilmiş kreditlər	15,516,813	15,348,400	15,102,199	15,102,199
Sair maliyyə aktivləri	515,522	515,522	564,707	564,707
Maliyyə öhdəlikləri:				
Banklardan alınmış kreditlər	7,310,733	7,310,733	8,215,342	8,215,342
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	107,697	107,697	238,541	238,541
Sair maliyyə öhdəlikləri	148,160	148,160	161,430	161,430

Bazar şərtləri əsasında maliyyə alətlərinə dair bağlanan müqavilələrin qısamüddətli olması səbəbindən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin, digər maliyyə aktivlərinin, səhmdarlara ödəniləcək vəsaitlərin və digər maliyyə öhdəliklərinin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərini əks etdirir.

Cədvəldə Səviyyə 2 kateqoriyasında daxil edilmiş maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə ilkin məlumatlardan istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətdə qoyulmuş modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

23 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların və banklardan alınmış kreditlərin ədalətli dəyəri fərdi aktivlərlə/öhdəliklərlə bağlı planlaşdırılmış gələcək pul vəsaitləri hərəkətini müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək müəyyən olunan ödəmə müddəti üzrə diskontlaşdırmaqla hesablanır.

24 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Şirkət maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) verilmiş kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri. “Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri” kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri.

Bütün maliyyə aktivləri “verilmiş kreditlər və debitor borcları” kimi təsnifləşdirilir.

Bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

25 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolayı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10,432	383,389
Agentlik xərcləri	-	34,497
Sair öhdəliklər	50,352	1,527,542

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	62,456	330,000
Agentlik xərcləri	-	158,456
Sair öhdəliklər	38,331	88,083

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixində başa çatan illər üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə tanınmış məbləğlər aşağıda göstərilmişdir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Səhmdar
Agentlik xərcləri	-	178,105	-
İcarə xərcləri	-	-	8,000
Ezamiyyə xərcləri	1,086	-	-
Sair gəlirlər	-	72,000	-

25 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar (davamı)

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Səhmdar
Agentlik xərcləri	-	195,582	-
İcarə xərcləri	-	24,000	-
Ezamiyyə xərcləri	2,313	-	-
Sair gəlirlər	-	-	72,000

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2017	2016
	Xərclər	Xərclər
Qısamüddətli ödənişlər	402,852	326,396

26 Hesabat Tarixindən Sonrakı Hadisələr

Şirkət 1 yanvar 2018-ci il tarixindən hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə qədər olan dövr ərzində "Paşa Bank" ASC-yə 716,778 AZN, "Kapital Bank" ASC-yə isə 727,154 AZN geri ödəmişdir.